

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 „ 05 „

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hófői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 2. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkezik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 26.

Tetőponton.

Még nem állt be a visszahatás, még nem merültek ki oda át a vad küzdelemben.

Nincs a világnak még egy parlamentje, amelyik ezt utánna csinálja Bécsnek.

Mindennek van kezdete, s van vége is; de itt nem áll meg ez az elv.

Minden nap új borzalom, új szörnyűség.

A gyalázatosságok feneketlen örvénye ez.

A hallatlan szuperlatívusa. Nem a képviselők gyűlése ez már, hanem az emberi voltukból kivetkőzött hiszterikusok örvénye.

Azt várnók, hogy talán kimerülnek ebben az örvényben, hogy talán szünet áll be a vad tombolásban, s hogy végre meginnog az alapját rég elvesztett monstrum.

Nem.

A mi tegnapelőtt történt, az az előtte való napnak közép foka; ami tegnap történt, az a tegnapelőttnek felső foka; s a mi ma fog majd történni — arra józan ésszel nem is lehet következtetni.

Csak szörnyűbb lesz, mint a tegnapi, az bizonyos.

Nem olyan ez a jelenség, hogy higgadt értelemmel mérlegelni lehetne; nem olyan az esemény, hogy hidegen tárgyalni lehetne és nem olyan a bekövetkező közel jövő, hogy nyugodtan, vagy normális hangulatban képet festhetnénk róla.

Csak ámulattal, megdöbbenéssel lessük-várjuk, hogy mi lesz még ezután? Hogy mire viszik azt a megkeveredett, bösz csoportot a feketé vészett vad indulatok?

Mert nincs hatalom a mi határát szabja a tombolásnak, nincs erő, a mely tetörje a vad erőszakot.

Egy képviselő testület, a melynek tökéletesen illuzóriussá vált már minden erkölcsi alapja; sárba tiporva minden tekintélye; a hol az egymást maró örvényeket közönséges bérszolgák gyűrűk le és dobják ki az utcára, a hol a förtelen minden napos vendég és a vérszomjas állatiasság ül orgiákat; hallatlan és borzalmas.

Minő tanúságot vonjunk hát le ebből.

Hiszen ily irtózatok állapotoknál nem lehet a kicsines mellék okokat kutatni.

Itt már nem a párt szenvedély, nem a személyes gyűlölködés az uralkodó és irányadó, — itt általános fesletiségről, módnélküli erkölcsi züllöttségről van szó.

Nincs az ember küzdelmében vadság, csak férfias energia.

De egy testület ily vad küzdelmében nem az energikus férfit látjuk, a párt eszméjének megtestesült igéjét, — hanem igen is a társadalmi feslettség korifeusait, akik egy kornak az erkölcsi korrupcióját mutatják, ijesztő, vad valóságában.

Schakspear valamennyi alakja mesterei, remek és fönséges alkotás, mert az energikus cselekvő, drámailag számítás alá eső karaktereket mutatja az élő mozgó sima emberben.

S éppen ezért minden alakja mozaik, s minden darabja, a mely ezekből a mozaik lapokból van összeállítva maga a mesterien visszaadott valóság, tükre egy kornak s darabja az emberi történelemnek.

Nincs mást mit keresnünk a bécsi borzalmasságok mögött sem; az álarczát levetett vad, feslett vad ember-állat muto-gatja itt is magát.

S keressük mögötte a kört: ott van.

Sima, modoros, indulat nélkül való lapos; de valójában mételyes, remlott és erkölcsöt, a minden vadság korlátját nem ismerő, festett.

Csak azért oly visszataszító nekünk, mikor megnyilatkozni látjuk, mert jól elrejtettnek hisszük.

S csak ezérik esik oly kínosan mikor elének áll, mert tudjuk, hogy létjogosult, igaz, valóság.

Mert csunya az indulat, csunya a vadság, de legocsmányabb a feslett ember, ha őszinte.

És míg a vad tombolástól megremeg a lelkünk, s míg a szörnyű máttól borzadva fordulunk el, feltűnik előttünk a lángba borult jövő, a vad, véres jövő.

A vulkán háborog, ki is fog hát törni.

A társadalom mételyes, alapjában megromlott; meg is fog hát tisztulni.

A levegő tele van villamossággal; le kell hat süjtania a pusztító villámnak.

De a tisztulás, a rázkódás irtózatossá lesz; szörnyű lesz, mint minden lépése az emberi társadalom újjászületésének.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Magduskáról.

Írta: THURY LÁSZLÓ.

Ébren vagyok, érezve és türve a élet bántó unalmát. Csak néha tölti el szívemet az emlékezés az álmodozás édes boldogságával. Fáj és mégis jól esik ez az álom; nehézkes és mégis édes zsihadás borítja el szívemet. Ott hagytam az ő világot, eljöttem a csendes, nyugodt életbe, s itt sem hagy nyugtot; utánam jó, kísér mindenütt könnyű lépéseivel, nagy sötét szemeivel; megjelenik előttem édes mosolygással, ajkai mintha a fülemben süttognák: Szeretlek. Szeretném elütni e káprázatot de nem tudom, nem akarom; fáj, a mikor csak eszembe jut és ez a fájdalom az én boldogságom.

Elbágyad a lelkem, nincs erőm ellenállani és ismét csak róla álmodom, ő róla, az aranyhajú, sötét szemű Magduskáról . . .

Palotában lakik, a nagy ablakok üvegtábláit rózsaszínű fény világítja meg minden este. Tündérvárnak képzelem s félve, szivdobogva lesem ajtaja nyíltát. Belseje fényes, csillogó; boldog lakója édes, aranyos tündér, hajának aranyzálaival esőkolózik a függönyök hófehér csipkéje, a pamlag vörös bársonya . . .

Hűl, egyre hűl a fehér hópihe, mind vastagabb lesz a föld fehér takarója, a fenyőfák sötétzöld ágai fehér köntösbe burkolódnak; sötétedik, halotti csend lesz a berek bokrai

között. Megyek dobogó szívvel a fény, a világosság felé belépek a ragyogó tündérvárba, szegényes, igénytelen alakom oly ellentéte a csillogó, ragyogó holmoknak, bútoroknak. A szívem elszorul, érzem, sugja valami, hogy ez a lépésem, a melytől ragyogó boldogságot vártam, lesz egész életem bűje, bánata; szeretnék felugrani, menni, futni innen messze, ki a pusztaságba, s ott arezra borulva a fagyos hóba, a sivár bokrokhoz, sívító szélnek elsírni fájdalmamat . . . S egyszerre eltűnik szívemből a kétség kintja, jól eső, boldog érzés fut keresztül rajta: Kellemes, mély és mégis csengő nevetés hallik át a szomszédos szobából, hasonló az erdei kápolna kis harangjának ezüstesen-gésű hangjához, — az ajtó nagy robajjal feltárult, előttem áll kibontott hajával, nagy, rám-szegzett sötét kék szemével Magduska . . . Én pedig megbűvölve nézek rá, tekintetem behatol szíve mélyébe, s látom ott nem a büszkeséget, daczot, érzéketlenséget, de az elrejtett jósságot, idealist érzést . . . Nem akarok már futni, de itt akarok leborulni előttem én édes, tündéri álomképen . . .

Künn ismét esikorgó, zúzmárás tél. Benn kellemes meleg, drága ruhák, csillogó ékszerek kertész virágok és parfümök édes illata. A kandaló aranyezüsfázatú fehér falai között egyet-egyett pattan a tüzes, lángoló fadarab. Zongora halk akkordja száll, hullámláz a langyos levegőben. Magduska ott ül a legpuhább, legselymesebb pamtagon; mellette, körülötte székeken, széles zsölyékben a nagyvárosi fiatalság hajlong, bókol, nevetgél. Sport, ló, kutya, kocs,

hang- és löverseny, színház, kártya a téma, a mellyel mulatattják. Ő pedig, a vidám, örökké kacagó kis démon, esendesen ül közöttük, kis fehér kezei unottan, s gépiesen emelgetik a füstölő, illatos cigarettet ajakához; nagy sötét szemei révetegen tekintenek át az imbolygó füstkarikákon. Ki tudja, hol kalandozik most az a nyugtalan, érzéstelennek látszó lélek; talán a jövőre ragyogó, de üres képein. Hirte-len rám esik a tekintete, egy pillanatig merően néz, aztán felugrik. Ismét a régi már, a fine de siecle pajkos leánya; szemei most idegesen tekintenek szerte, termete ruganyos, szoborhoz hasonló.

»Kivánják, hogy szavaljak? Jó, hát szavalok!«

Valami érzélgős románcot kezd elsírni. Guny, kicsinylés minden szava a költők, szavalók színészek iránt gesztusaiban neveltségessé teszi a páthoszos előadót. Oda rogyik a puha, fehér medvebőrre, összeszeri kezét mély sötét szemei egész nagyságukban tekintettek reám.

»Miért hagyysz el? szeretlek!

A mindenem te vagy!

Arcom elpirul, szemem zavarosan tekint le rá és a társaságra. Látom, hogy mosolyog-nak felettem, s a szívem faj keservemben . . .

»Magduska vigyázz!«

A megsebzett büszkeség kitör a szívemből hangodat eddig néma ajkamra: Ne tagadd, a szíved enyém; lángoló szerelmet lövel két sötét szemed felém, s amit gunynak, neveltségnek látnak mások, a szíved közepéből jó az, körülzibongva az én sajtó szívemet . . .

Hallgatok. Nem szólok. Nézem, a mint

L. Thury

A történelem ijesztő ridegséggel mutatja az analog eseteket s a kor intő szava hangzik már.

Nincs frázis, nincs nagyképüsködés.

Nagy momentum előtt állunk, a melynek átéléséhez erős kebel, edzett idegek kellenek.

Nem a hegyek vajudnak, hogy egeret szüljenek.

Az emberiség forrong, mert ki kell hogy adja a salakot, a mélyében bujkáló, meggyülemlett salakot.

S el kell, hogy hallgasson a politikai pártoskodás zivaja, a személyes torzsalakodás czinczogása, mert az idő szólalt meg, az idő, mely megérlelé már a fordulat nagy napját. —*i.*

Természet ellenes dolgok.

Bizonyos dolog, hogy a szenvedély sok mindent megmagyaráz, amit higgadtan nem tudunk megérteni, de az is bizonyos, hogy vannak helyek, ahová nem szabad bevinni a szenvedélyt.

Ilyen hely a parlament, ahol egy egész ország számára hozzák a törvényeket, honnan egy egész nemzet nevében osztják a parancsokat. Kik ide belépnek, akik méltóknak érzik magukat arra, hogy hazájuk sorsát igazgassák, azoktól legkevesebb kíváncsi melletti is elvárhatjuk a higgadt megfontolást, mert brutális emberek vagy dühöngő örültek nem hozhatnak igaz és tiszteletre méltó törvényeket, s bűn az ilyennek a nem neki való törvényhozói magaslatra telkedni, vagy ott maradni.

Egyetlen eset van, mely igazolja a szenvedélyeskedést, vagy drasztikus eljárást, ha a felelős kormány erőszakkal akarja haza rontó dolgot át erőszakolni.

Eddig, ha tettlegesség történt, ha vér folyt a parlamentben, vagy törvényhozásra jogosult testületben, azt mindig a nemzeti felháborodás nyomása alatt követték

felugorva ismét a régi, mosolygó, gunyos arccal fordul zajongó környezetéhez.

Eljöttem a fényes világból. Felkerestem a puszta, a sivár, száraz bokrok zörgő leveleit. Kis szobám sötét zugában vissza-vissza sir a lelkem. Kőd b' r' ul a fák ágai közzé: Ott ragyog benne sárga, arany hajával a Magduska arca. Suttogás, lágyalt hang rezdül meg a komor egyhanguságban: Magduska hangja.

Oh hát miért is nem volt abban a daczos szivben annyi akarat, hogy a boldogságot magának megszerezze.

Ott élsz most nagy urnő a fényes palotában, s vidám vagy, mosolyogsz, csillognak szémeid, kacagasz, mulatsz.

Nem! Érzem, tudom, hogy nem vagy boldog. Te ellátogatsz hozzám, én is te hozzád! Csilláraid nem tündökölnék ragyogó fényben. Nagy boltozatos termeted számoru sötétség tölti el, s te is felkeresve azt a kicsiny zugot ott a kandalló mellett, nézed-nézed a szállongó b' p' i' h' ét az ablak jégvirágos üvegén keresztül. S mig egyet-egyet roppan az üszkös fadarab, átgondolod a város fényét, csillogását, lelked unottan repül tova; hangverseny, bál, színház, kocsizás, korcsolyázás, fényes estélyek tűnnek elibed s te boldogtalannak érzed magad.

S egyszerre kiszabadul a lelked környezeted békőiből, repül messze-messze, a kis város ódon falai közzé. Boldog, csendes, nyugodt, sötétülő berekben jár a lelked. Édes, fájdalmas érzés hatja át szívedet? Én vagyok, én kerestelek fel, én teszem egy pillanatra boldoggá a te szegény szívedet a mult emlékeivel.

el a képviselők, az mindig véres napoknak a kezdete volt.

Nem lehet jelzőkkel kvalifikálni az osztrák parlament botrányait, mert azok egyszerűen kvalifikálhatatlanok, de tény az, hogy borzasztó szavakat mondanak ott egymásnak, ütik egymást és tegnap felpofozták az egész parlament fejét — az elnök Abrahamoviczot. És mig bent a nemzet törvényhozásában ily vadul dühöngenek, kint, a képviselt nemzet nyugodt s kedélyes viczczekeket farag képviselőire.

Első természet ellenessége a Reichsrath cselekedeteinek, az, hogy nem a nemzet fellángoló szenvedélyének nyomása alatt, de a nemzet nyugalma, sőt nemtörődömsége mellett folynak le a brutális jelenségek. Azt pedig nem hihetjük, hogy az összes osztrák németekből kihalt volna a nemzeti érzés, csakis a liberális Schönerer és szocialista párti képviselőkbe szorult volna.

De nem is a nemzet létérdeke, vagy főben járó érdekéért folyik a harc és brutalitás. A nyelvi rendeletek tárgyalásánál csak obstrukció volt, kemény, de nem becsstelen. Ez az obstrukció érthető, mert a szláv elem óriási előnybe jutását a német elem felett akarta megakadályozni. A miniszterek vád alá helyezésének tárgyalásánál már asztal táblákkal verik a padokat és néha, mint gondoltuk — véletlenül, egymás körmét.

Kezdek fenyegetni egymást pofonnal, lemondásra bírják az elnököt, illetlen viselkedésükkel és megbecsztelenítő kifejezéseket dobznak egymás felé. Ez a nagy tulzás a szenvedélyeskedésben már megdőbentő, mert a tárgy, melynél kifejlődött, már nem folyt be annyira a nemzet létérdekebe, mint az első, melynél még csendesen viselték magukat.

Ez a másik természet ellenessége a Reichsrath modorának, hogy a tárgy csekélyebb volta szította nagyobb lángra.

Most már nem lehet több hitványságot tenni, mint a mennyit elkövettek. Wolf sipot vesz a szájába, oda rohan Bádénhez és tajtékzó dühvel a fülébe füttyöl. Ez lehet az osztrákoknál érthető kifejezése a dühnek, de nálunk egyedül végtelenül szánandó ostoba gyerekeskedésnek minősíthető.

Egy egyetemi tanár Pfersche kést ragad, a képviselők rugják és ököllel ütik egymást. Falkenhayn gróf indítványt nyújt be a botrányok megakadályozása végett s válaszul kétszer kidobják az elnököt, harmadszor pedig, mint távirati tudósításunk jelenti megpofozták és úgy lödítették ki.

Ez történik a provizorium javaslatának második olvasásánál már harmadik nap óta folyton. Mi köze ennek a törvényjavaslatnak, akkora dühöngéshez? Hiszen a kiegyezés éppen az osztrákoknak hozott hasznot, megszilárdult nagyhatalmi állást, uralmat a szlávok felett és kereskedelmi piacul Magyarországot. Ez a dühöngés önmaguk ellen való, nem kül ellenség, de önmaga semmisíti meg magát az osztrák.

És ez a legtermészet ellenesebb dolog, hogy egy nemzet képviselő testülete ily óriási botrányokra ragadtatja magát, nem nemzeti sérelem, nem haza rontó kísérlet miatt, de akkor, midőn a 67-es kiegyezés ideiglenesen való fenntartásáról van szó,

mely minket éppen élni enged — nekik pedig vagyont és hatalmat, sőt létük biztosítását adta.

Ilyen kompániával kell majd nekünk kiegyezésre jutni. *P—y.*

Az erd. róm. kath. státus rendes évi közgyűlése.

Kolozsvár, nov. 25.

Autonomiai mozgalmaink közepett kétszeres érdeklődéssel bír az erdélyi r. kath. státus gyűlése, mint máskor. Erdélyi hitfeleinknél megvalósulva látjuk azt, amiért a magyarországi katolikusok most küzdnek.

Aggódva fontolgatják az autonomiai kongresszus vezérferfiat: létesíthető-e az autonomia? — összeegyeztethető-e ahi erarchikus szervezettel és a főkegyúri joggal? — meglehet-e bizni az alapítványok kezelésével? — milyen jogokkal lehet felruházni az iskolákat illetőleg? stb. stb. Tessék egy pillantást vetni a Királyhágón tul kies magyar földre; — ott negyedszázad óta virágzik az autonomia, eredményeket tud felmutatni. Erdélynek agilis, lelkes új főpásztora kétségkívül még nagyobb lendületet fog adni a státus virágzásának; — biztató jel reá a mostani közgyűlés lefolyása, melyre különösen felhívjuk az autonomia iránt érdeklődők figyelmét.

* * *

A gyűlés lefolyásáról a következő terjedelmes tudósításban számol be kolozsvári tudósítónk:

Folyó hó 25-ikén tartotta az erd. róm. kath. státus évi közgyűlést Gr. *Majláth* erdélyi püspök reggel 9 órakor fényes segédlettel *Veni Sancte*-t mondott, mely után csendes misét celebrált, a melyen a státus tagok nagy része jelen volt.

A státusgyűlés 10 órakor kezdődött a kath. gimnázium disztermében. Br. *Jósika* Samu világi elnök, a király személye körüli miniszter küldöttséget küld a gyűléssel egyetértőleg a *Majláth* püspök meghívására, ki a tagok lelkes éljenzése között foglalta el az elnöki széket s a következő nagy hatású megnyitó beszédet mondotta:

Majláth püspök beszéde.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Ezen szentséges név iránt érzett imádatos hódolattal szivemben, Krisztusi szeretettel szivemben üdvözlöm papjaimat és híveimet, kik anyagi áldozatok árán is megjelenni kegyeskedtek.

24 év mult el az óta, hogy az erdélyi róm. kath. autonomia a papság és hívek köz-óhajára, ő felsége, a király mint főkegyurunk atyai gondoskodása és a halhatatlan emlékü *Fogacsy* Mihály püspök elődöm kezdeményezése folytán új életet nyervén, a legfelsőbb megerősítést nyert szervezeti szabályok alapján áldásosan működik.

A jövő évi státus gyűlésen alkalmunk lesz az igazgatótanácsnak kilátásba helyezett munkálatok folyamán, melyben a státus és tanácsa működésének 25 éves lapidáris rajzát adni fogja — ezen negyedszázados tevékenység eredményeire visszapillantani. Most, tekintettel az országos szervezkedésnek folyamatban levő munkájára és magyarországi kath. testvéreink indokolt aspirációjára kettőt kívánok kiemelni.

Az erdélyi autonomia egyik kétségtelen eredménye, hogy a kath. alapok és alapítvá-

nyok jövedelmezőségét nagy mértékben fokozta, a mi azon önzetlen férfiak érdeme, kik az igazgatótanácsban kiváló szakértelemmel s még nagyobb szorgalommal tehetségüket, befolyásukat, munkájukat a kath. vagyon gyarapítására fordították. Jutalmuk legyen az az öntudat, hogy szellemi munkájukkal Istennek sok helyen emeltek méltó hajlékot, a vallásos szellemű népnevelés eszközeit szaporították, sok szegény, de tehetséges ifjunak kiképzését lehetővé tették, számos családnak biztosították létét és lehetővé tették az árvák könnyeit.

A másik eredmény az *egyházias, katolikus gondoskodás térfoglalása, a kath. egység eszméjének* kidomborodása.

Ha összevetjük a 70-es évek status gyűléseit a mostaniakkal, lehetetlen e téren is nem észlelni öröndetes haladást. Az erdélyi katolikus öntudatában van annak, hogy csak akkor érdemli meg igazán a kath. jelzőt, ha nem hiányzik szívében a katolicizmus jellemvonása az egység. Az egyetemes egyházban ezen egységnek Istentől rendelt öre, megingathatlan alapja, legőzhetőetlen védőbástyája Krisztus földi helytartója, a római pápa, kinek kezében összpontosul a legfőbb tanítói és egyház kormányzati hatalom. S íme, ezen egységes szervezet, mely az isteni ígéretekben bírja fennmaradása zálogát — ellenáll századok viharjainak és most is folyton növekvő fényvel világítja be a keresztény társadalmat és ellenállhatatlan erővel vonza magához az igazságot kereső lelkeket.

Mint az egyetemes egyházban a pápa, úgy az egyes püspöki megyékben a *püspök ezen egység közvetítője*, az apostoli hatalom letéteményese.

S ezt megértette az erdélyi kath. status akkor, midőn szervezési szabályában és ügyvitelében mindenütt biztosítja a püspöknek az őt megillető jogokat.

Az erdélyi püspök az összes tanintézeteknek legfőbb főigazgatója, felügyel a kath. tanítás szellemére, az ifjuság vallás erkölcsi nevelésére; ő ruhazza át Istentől nyert tanítói hatalmát másokra, ő a kath. vagyon legfőbb öre.

S midőn azt mondom, hogy az egység elve az erd. kath. statusban még eddig mindig diadalra jutott, nem tagadom, hogy ez sokszor csak kevés küzdelmek árán volt elérhető. S ez nem is lehet másképp. Azt kívánni, hogy egy ily nagy és tekintélyes gyülekezésben, a hol annyi kiváló tehetség foglal helyet, mindenben és mindenütt egy nézet, egy vélemény uralkodjék és nyilvánuljon, az merő lehetetlenség. De a status minden egyes tagjában megvan az a *nagylelkűség és nagy szeretet*, mely nem riad vissza attól a nagy áldozattól sem, hogy a közjónak alárendelje saját egyéni nézetét, legjobb meggyőződését.

S azért sohasem fog bekövetkezni az, a mit egyházunk ellenei kívánnak és a magok módja szerint mesterségesen is szítani iparkodnak; hogy a status kebelében az egyenlenség düljön, a tagok közötti egyetértés meglazuljon.

És most engedjék meg, hogy két kérdésre feleljek.

Sokan vannak, a kik kérdezik, vajon *nem veszélyes-e az autonomia?*

Erre a kérdésre határozottan és egyenesen, — teljes őszinteséggel válaszolhatom, hogy *nem veszélyes*.

A *autonomia hazafias missziót* teljesít. Intézteiben neveli a nemzetiségi ifjakat is, a kiket megnyerve, terjeszti a magyar állameszmét.

De az autonomia a püspöki tekintélyt sem veszélyezteti, mert a tekintély nő a hivatás támogatása folytán.

Rövid főpásztori működésem alatt sok öröndetes eseménynek voltam tanúja. Bejártam Hunyadmegyét, mely legjobban szorul rá a támogatásra, a hitközsékek itt el vannak szigetelve s itt a legnagyobb szaporodás, mert a katolikusok száma rövid 15 év alatt 7000-rel növekedett, míg egész Erdélyben a kath. népesedés csak 42000-rel növekedett.

De a városok látogatása alkalmával is sok öröndetes dolgot tapasztaltam. Itt első sorban azon eredmények érdemelnek felemlítést, melyeket az *apácák intézeteiben* tapasztaltam. Ezen önfeláldozó lelkek, kik többnyire más nemzet gyermekei, megtanulták a magyar nyelvet s növendékeiket magyar szellemben nevelik, miért is engedje meg a mélyen tisztelt statusgyűlés, hogy azon forró óhajomnak adjak kifejezést, hogy *apácák vegyék át a kolozsvári nőnevelést is.* (Helyeslés, taps.)

Ez után a *csíksomlyói tanítóképezde és marosvásárhelyi gymnasium* mellett tör lándzsát.

Majd biztosítja a statusgyűlést, hogy a vele szemben tanúsított *méltánytalan eljárás nem lohasztja munkakedvét, a szenvedés tisztítja lelkét, az ellenmondás növeli türelmét, a rágalmozás erősíti szeretetét.* (Taps.)

Kéri a status gyűlést, hogy ne éreztesse rosszaságát azokkal szemben, kik sem nem rosszakarathból, de félreértésből szálltak sikra püspökük ellen.

A püspök ezen lelkes beszédét az egész statusgyűlés *egyhangú lelkesedéssel és zajos éljenzéssel fogadta.*

Ezután a püspök előterjesztésére a statusgyűlés jegyzőkül egyhangulag egyházi részről *Uffalussy Tódor Józsefet*, világi részről pedig *Szamosi Jánost* választotta meg.

Az igazoló bizottság elnöke előterjeszti, hogy összesen 208 tag és pedig 66 egyházi és 142 világi hivatott meg a gyűlésre, ezek közül megjelent (a mi valóban ritkaság számba megy) 53 egyházi és 75 világi.

Ugron Gábor indítványozza, hogy a püspök gondoskodjék, hogy jövőre a szentesített szabályzatnak megfelelően a status gyűlés egy harmada egyházi férfiakból álljon.

Br. *Jósika Samu* világi elnök indítványára a statusgyűlés következő táviratot küldi a pápához:

Üdvözlét a pápához.

Eminentissimo Domino S. R. E. Cardinali Rampolla, Status Secretario.

Romae.

Fideles dioecesis Transilvaniensis, tam clerici, quam laici, a me convocati ut negotia ecclesiastico-politica et scholastica, quemadmodum quotannis fieri solet, pertractent, postquam sacris rite celebratis Spiritum Sanctum invocaverunt, in testimonium devotionis filialis amorisque fidelissimi erga Sanctitatem Suam, adeunt Suae Sanctitatis excelsum thronum orantes, ut eisdem benedictionem apostolicam gratiosissime largiri dignetur.

Carolus Gustavus e Comitibus Mailáth, Episcopus Transilvaniensis.

Magyarul:

Főmagasságu Rampolla cardinális urnak, a római szentszék titkárnak.

Róma.

Az erdélyi egyházmegye hívei, egyháziak és világiak egyaránt, kiket az egyházpolitikai és iskolai ügyek megvitatása végett, mint évente

történni szokott, összehívtam, miután szent misét hallgattak és a Szent Lélek segítségét kikérték, ő Szentsége iránt érzett fiúi kegyelme-
tőknek és legőszintébb szeretetűknek tanujelét adva, ő Szentsége magas számolya elé azon kére-
ssel járulnak, hogy reájuk apostoli áldását adni sziveskedjék.

Gr. Majláth Gusztáv Károly,
erdélyi püspök.

Miniszter ellenzi a király üdvözlését.

Oláh Ausel esperes indítványozza, hogy az eddigi szokástól eltérőleg a *királyhoz* is küldjenek üdvözlő táviratot a tiz szobor felállítá-
sáért.

Br. *Jósika* kéri a status gyűlést, hogy maradjon a régi szokás mellett, nehogy új szokás behozatalával különféle félremagyarázásokra nyíl-
jék alkalom.

A gyűlés ily értelemben határoz.

A szabadkőművesség.

A 15-ös bizottság jelentése kapcsán *Simay* felveti a kérdést, vajjon a status gyűlés meg-
elégszik-e azzal, hogy *csak az igazgatótanács tagjai* bizonyítsák esküvel, hogy nem tagjai
semmiféle egyházellenes társulatnak.

Ugron Gábor felszólalása után, ki ezen kérdés bővebb fejtegetését az új szervezet meg-
állapítása után óhajtja tárgyalatni, a gyűlés csak az igazgatótanács tagjaitól követeli az
új esküt.

Kath. tanárképző és egyetem.

Kovács Ferencz azt indítványozza, hogy a status gymnasiumon folyton növekvő tanár hiány
megszüntetésére álltassék fel egy *kath. ta-
nárképző.*

Ugron G. a felállítandó *kath. egyetem* mellett száll sikkra, hiszi, hogy a megvalósítandó
kath. autonomiának egyik első törekvése leendő a kérdés megoldása.

Mivel pedig magát az elvet leszavaztatni nem szeretné, de most e kérdés megfajtását
kivihetetlennek tartja, kéri a gyűlést, vegye le
ezen indítványt a napirendről.

A gyűlés ily értelemben határoz.

Egy kis konfliktus.

Gr. Majláth kéri a status gyűlést, utasítsa az igazgató-tanácsot, hogy csak azon javaslatokat
vigye a statusgyűlés elé, melyekre nézve a püspök és tanács között már előzetesen meg-
egyezés jött létre.

Ugron G. a legnagyobb vehementiával tiltakozik ez ellen: »A püspök elnöke a status-
nak, de nem parancsolója. Ezen elv kimondása abszolutistikus hatalmat biztosítana a püspök-
nek, teljesen megszüntetné a statuslétjogosultsá-
gát. Kéri a püspököt, álljon el ezen kijelen-
tésétől.

Gr. Majláth kijelenti, hogy ő semmiképp sem óhajtja az autonomia hatáskörét kiseb-
biteni, de nem szeretné, hogy a statusgyűlés oly határozatokat enuncziálhasson, melyeket ő alá
ne írhatna, s melyek így ő felsége megerősíté-
sét sem nyerhetnék meg.

Ezen kérdés a tanárok fegyelmi szabályza-
tának az igazgató tanács által javasolt revíziója kapcsán merült fel.

A gyűlés *Farkas Lajos*, egyetemi tanár és *Pál István* status-referens szakavatott és ki-
merítő felszólalása után a vallásellenes vétsé-
gek büntetését illetőleg úgy az egyházi, mint a világi fenyték kiszabását a püspökre bízta s
csak az executió jogát tartotta fenn az igaz-
gatótanács részére. A püspök látva az igazgató-
tanács conciliáns magatartását, fentebbi elv ki-
jelentését revocálta.

Ezzel a nagyobb vitákat inscennirozható kérdések le lettek tárgyalva.

Délután már csak a *gazdasági és iskolai* kérdéseket tárgyalták.

Választások.

Délután ejtették meg a választást az igazgatótanácsba, melynek eredményeként a régiek: *Csiky, Ugron Gábor, Groisz* és dr. *Győrffy Gyula* újra bekerültek, kivéve *Szentkereszthy Györgyöt*, a hunyadmegyei főispánt, a kit a státuszgyűlés tagjai a püspök *dévai fogadtatása* alkalmával tanúsított magatartása miatt mellőzött és helyébe *Bochor Mihály* táblabíróvá választotta meg.

A püspök leiratát a *népiskolák államosítása* ügyében a státuszgyűlés az igazgatótanácshoz tette át s báró *Jósika Samu* indítványára kimondotta, hogy ez ügyben a status nem a miniszterhez, hanem *ő felségéhez fog felírni*.

A gyűlés az egyházi és világi elnökök életetésével ért véget.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 27. A koldusápoló egyesület közgyűlése d. u. fél 5 órakor.

November 28. D. e. 11—12-ig felolvasás irodások részére dr. Tóth Mihály.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

November 29—30. Jegyző szigorlat a vármegyeházánál.

December 2. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.

December 5. D. e. 11—12-ig vasárnapi népszerű felolvasás. A »nemzetiségek s népviseletek«-ról. Tartja dr. Szombathy István.

December 6. Megyei közigazgatási ülés d. e. 10 órakor.

December 12. D. e. 41—12-ig vasárnapi népszerű felolvasás: »A csillagászatban köréből.« Tartja Potácssy János.

December 15. F. Powny Irén és Takáts Mihály a m. kir. Opera tagjainak hangversenye.

December 19. D. e. 11—12-ig vasárnapi népszerű felolvasás: »A nemesgazdaságban köréből.« Tartja dr. Sarkadi Lajos.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Személyi hír.** Báró Amelin pénzügyminiszteri számtanácsos a pénzügyigazgatóság ügykezelésének megvizsgálása végett Nagyváradra érkezett.

* **Hadseregünk elhelyezése.** A katonai köröket csak úgy, mint a polgári hatóságokat és mindenkit egyáltalán, a ki a katonaságunk iránt érdeklődik, bizonyára érdekelni fogja a hadsereg részeit képező csapattestek, fegyvernemek és intézetek miként való elhelyezése is. A számos fegyvernem és csapattest állomásairól kimerítő és ügyesen összeállított színes térképet adott ki Freytag és Berndt bécsi cég. VII./1. Schottenfeldgasse 64. Az 1: 1,800,000 mérlében készült színyomású térkép könnyen áttekinthető módon tünteti fel a közös hadsereg és a két honvédség minden fegyvernemét, ezredeket, illetve zászlóaljak és osztályok szerinti való elhelyezését. A monarchiának 15 katonai kerületét élénk piros határvonalakkal és nagy római számokkal jelzi ugyancsak piros színű, de arabs számjegyekkel a hadkiegészítő kerületeket, s a mely város mellett láthatók ezen piros számjegyek, ott székek az illető kerület parancsnoksága. A különböző fegyvernemeket, csákójuk illetve fővegük szerint és piros, zöld és fekete színnel különbözteti meg. S így, míg a csapatoknak ezredei szerinti elosztásáról és elhelyezéséről könnyen áttekinthető képet nyújt, addig táblázatokban, a melyek a térkép keretét képezik, az alosz-

tályok elhelyezését tünteti fel. A rendkívül praktikus összeállított térképet, melynek 2 korona és 40 fillér az ára s a mely bármely könyvkereskedésben megrendelhető, illetve kapható, figyelmében ajánljuk olvasóinknak.

* **A hadapród-iskola bokréta ünnepe.** Vasárnap délelőtt ½ 9 órakor lesz megtartva a hadapród-iskola bokréta ünnepe a mely nagy ünnepségek között fog lefolyni. A bokréta ünneper elején lesznek a városi és ezredes, a hadgyminiszter képviseletében. Váradi Manó és Halics munka felvigyázó. A munkások között ez alkalommal a váltakozó 2000 frt-osztat ki s délelőtt a munkásokat este pedig a pallérokat és felvigyázókat vendégelik meg.

* **Vasárnapi népszerű felolvasások.** A város több előkelő vezérférfiának közreműködésével a téli hónapokban (kísérletekkel és bemutatókkal egybekötött) népszerű előadások rendeztetnek az irodalom, történet, alkotmánytan s fizika köréből, társadalmi és politikai kérdésekről. Ezen előadások feladata tudományos színvonalon álló népszerű előadások által az általános műveltséget előmozdítani. Az előadások díjmentesek s a községi polgári iskola helyiségeiben tartanak. A fontos kulturális ügy érdeméhez képest ezen előadásokra az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja a rendező-bizottság.

Holnap, vasárnap délelőtt 11—12 óra közt: A festékanyagokról (kísérletekkel s bemutatókkal) Dr. Tóth Mihály polgári iskolai igazgató fog igen tanulságos és érdekes előadást tartani.

* **Kaczián Ferencz temetése.** Tegnap délelőtt temették el Kaczián Ferencz I. éves joghallgatót. A temetésen jelen volt testületileg a jogakadémia tanári kara, a jogakadémia polgárság és az elhunyt volt tanárai, barátai és tisztelői. Hosszu ködsor kísérte ki a temetőbe a korán elhunyt és szertett fiatal embert. A sirnál a beszentelés után Fráter Pál joghallgató bucsuztatta el rövid beszéddel az elhunytat barátai nevében. A koporsóra a többiek között koszorút tett a jogakadémia is a következő felirattal:

Szeretett pályatársának — A jogakadémia polgársága.

Az elhunyt lelkiüdvéért ma délelőtt 10 órakor gyászi tisztelet lesz az olaszii plébániai templomban.

* **Államsegély tanítónő fizetésére.** A székhelyi ev. ref. H. tanítónő fizetése vajmi csekély, alig másfél száz forint. Így nem csoda aztán ha alig bír megélni. A közoktatásügyi miniszter évi 250 frt államsegélyt engedélyezett hogy így 400 frt évi fizetésben részesüljön.

* **Diszes temetés.** Tegnap délelőtt helyezték örök nyugalomra néhai *Tapolcsányi Károly* volt 48-as honvéd-hadnagy. nyugalmazott I. sz. püspökségi uradalmi tiszt hűlt tetejét, nagy részvét mellett. A végtisztességen jelenvolt a püspökségi és káptalani tisztikar, a 48-as honvédek s előkelő férfi és nőközönség. A gyászszertartást *Dencs János* ez. kanonok, esperes-plebános végezte segédlettel. A háznál történt beszentelés után a gyászmenet az olaszii plébánia templomba vonult, ahol az elhunyt lelki üdvéért gyászmiséi tartottak. A koporsót elborították a szebbnél szebb koszorúk. A diszes temetést *Cs. m. Károly* »Kegyelet« temetkezési intézete végezte nagy pontossággal.

* **Helyettes rendőrbiztos.** Mandel Ferencz városi rendőrbiztos, tudvalevőleg az ellene indított fegyelmi ügyből kifolyólag állásától felüggesztette a közigazgatási bizottság. *Beöthy László* főispán értesítette dr. *Balogh József* polgármestert, hogy az állásra *Béza Bertalan* nagyvárad lakost helyettesítette.

* **A görbedi rablás.** Már megemlékeztünk arról a rablásról, melyet Görbed község határában a napokban elkövettek. A csendőrség

nagy eréllyel folytatja a vizsgálatot, de még eddig nem bírták kipuhatolni a tetteseket, akik *Popa Gábor* és *Szabó Jakab* fonáczi lakosokat iszonyu módon összetörték s kirabolták. Megnehezíti a csendőrség eljárását az a körülmény hogy a két megkínzott ember nem jelentette azonnal az esetet, hanem előbb hazamentek. Azt hiszik, hogy kőbor cigányok követték el a borzasztó bűntényt.

* **Egy új biharmegyei vasút.** A hivatalos »Budapesti Közlöny« tegnapi számában van kihirdelve az 1897. évi XL. törvényezikk a vésztkötegyán-hollódi helyi érdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezése tárgyában.

* **Nagyvárad és Biharmegye czimtára.** A *Vidosits Gyula* lapunk munkatársa által *P. Orca* s *ny S.* közreműködésével összeállított »Nagyvárad és Biharmegye czim-és névtára« mű mind szélesebb körben nyer elterjedést s dicsőretet. Mint már említettük, a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara teljes üléseben mint házagpótló hasznos munkát az erkölcsi támogatáson kívül 100 frt segélyben részesítette. Biharmegye alispánja: *Szunyogh Péter* szintén igen elősmerőleg nyilatkozott a műről s a főszolgabírókhoz körrendeletet intézett, melyből közöljük a következő részt:

E művet magam is átvizsgáltattam, s az igen hasznavehetőnek bizonyult, épp ezért ezen művet, midőn főszolgabíró ur figyelmében ajánlom, felkérem azt a járása területén lakó közigazgatási tisztviselőknek, törvényhatósági tagoknak, községi és körjegyzőknek, orvosoknak ajánlani sziveskedjék.

A megrendelések közvetlenül *Vidosits Gyulához* (Nagyvárad, kereskedelmi és iparkamara) intézendők. *Szunyogh Péter* alispán.

Nagyvárad város tanácsa szintén méltányolta az óriási fáradsággal összeállított s mintegy 16 ezer nevet tartalmazó művet s a városi hivatalok részére adott 40 példányért 100 frt segélyt utalt ki a szerzőknek. A hasznos munka vászonba kötve 1 frt 20 kr-ért a kereskedelmi és iparkamarában *Vidosits Gyulánál* megszerezhető. Postán küldve 1 frt 30 krajczár.

* **Katonai élelmező tisztviselők.** Hogy háboru idején a katonai élelmező tisztviselők elegendő számmal legyenek és hogy ezeket már béke idején kijelölni lehessen, a honvédelmi miniszter most pályázatot hirdet ama népfölkelők számára, akik már békében az élelmezői tisztviselői állásra kiképezeteni akarják magukat. A pályázat feltételei a következők:

Háboru idején népfölkelő élelmező tisztviselői állásra pályázhatnak azok, akik sem a közös hadsereg vagy hadi tengerészet, sem a honvédség, sem a póttartalék, sem a csendőrség kötelékébe nem állottak és akik gazdasági tanintézetet, kereskedelmi akadémiát, műszaki tanintézetet, főgymnáziumot vagy főreáliskolát végeztek. A jelentkezőknek saját költségükön három hónapig egy katonai élelmező raktárnál próbaszolgálatot kell teljesíteniök, mely idő alatt polgári ruhát viselnek és nincsenek a katonai büntető és fenyegető hatalomnak alávetve. A gyakorlati próbaszolgálat után a beosztottaknak még elméleti vizsgát kell letenniök, mely a próbaszolgálat kitöltésétől számított egy év alatt teendő le. Az elméleti vizsgát a cs. és kir. hadsereg szolgálati nyelvben németül tartják. Azonban elegendő, ha a jelöltek ebben a nyelvben a szolgálati igényeknek megfelelő mérvben magukat kifejezni képesek. Ezenfelül azoktól, kiknek anyanyelvük nem a német, sem folyékony, vagy válogatott előadást sem pedig az írásbeli dolgozatnál irályi tökéletességet és nyelvtani helyesírást nem követelnek. A pályázati folyamodványt, mely mellékleteivel együtt bélyegmentes, évenként január 20-ig a polgári hatóság útján a honvédelmi miniszterhez kell intézni. A folyamodványban meg kell írtatni a pályázónak nevét, állandó tartózkodási helyét, lakásának címét, a folyamodványhoz csatolandó: keresztlevél, iskolai bizonyítvány, hatósági bizonyítvány, a pályázónak jelenlegi

polgári foglalkozásáról és községi illetőségéről, továbbá egy kötelező, melynek szövege a következő:

»Alulírott önként elvállalom azon kötelezettséget, hogy a katonai élelmező raktárnál teljesítendő próbavizsgálat tartamára magamat a katonai fegyelemnek alávetem.«

A pályázók által választható katonai élelmező raktarak állomáshelyei a következők: Krakó, Tarnow, Olmütz, Bécs (Lajta mellett), Brünn, Grätz, Marburg, Klagenfurt, Laibach, Triest, Görz, Póla, Budapest, Székesfehérvár, Pozsony, Komárom, Sopron, Kassa, Nyiregyháza, Temesvár, Arad, Nagyvárad, Prága, Pilsen, Josefstadt, Theresienstadt, Przemyśl, Ryszów, Jarosław, Lemberg, Tarnopol, Stanisław, Csernovitz, Nagy-Szeben, Gyulafehérvár, Brassó, Zágráb, Pétervárad, Eszék, Brod, Fiume, Innsbruck, Franzensfeste, Triest, Lincz, Zára, Ragusa, Cattaro és Risano, továbbá a megszállott területen: Serajevo, Gorazda, Foca, Travnik, Dolnja-Tuzla, Banjaluka, Mostár, Bilek, Trebinje és végre Plevlje. A pályázónak a folyamodványban meg kell írnia azt is, hogy mely raktárnál és mely hónapokban kívánja a próbaszolgáltatást teljesíteni.

* **Tűz Szt.-Andráson.** Tegnap estefelé tűzárma riasztotta fel az Ujvárost. A harangokat félreverték. A tűzörsegen a toronyór az új tűzér-laktanya épülete mögött jelezte a tüzet. A tűzoltóság rögtön ki is vonult, — azonban a mondott helyre érve látták, hogy a tűz nem városunkban, hanem messze, valahol Szt.-András körül ütött ki. — A mint a késő esti órákban értesülünk, tényleg Szt.-Andráson gyuladt ki és égett le a falu szélén levő kispóstsági malom. Az emeletes hatalmas épület oly nagy lángokat lövelt, hogy élénken bevilágította az egész környéket. A tűz oka eddig ismeretlen; tény annyi, hogy a padláson gyuladt ki az épület belső része s a száraz, hideg időjárástól kiszikkadt tető rögtön lángba borult. A kár tetemes.

* **Jó a jég.** Pár nap óta pompás csipős téli időnk van. A fagy megkeményítette a földet s vékony jég réteggel vonta be a vizeket. A városligetben újra feléled a vig élet; a koresolya-sport kedvelői tömegesen keresik fel a pompás jég-tükröt s kedveléssel iramodnak tova. Rá. kay József s Városligeti létesítője pompás üveges csarnokot építtetett a tó mellé, a honnét mamák nézhetik a koresolyázást, s gyönyörködhetnek a fiatakságban. A Nemzeti Casinó erkélyén kis kék zászló jelzi, ha jó a jég.

* **Elveszett vadász.** Egy tarka, kávészínű foltos vizsla kutya elveszett. A megtaláló jutalmat kap, ha Máyer Antal vármegyeházi házfelügyelőnek átadja.

* **Eltolonczolást kérő munkás.** Tegnap egy szegény német munkás jelentkezett a rendőrségnél utlevélért. Egyik biharmegyei fátelen dolgozott, a hol minden pénzt elvitték s így nem tud hazamenni. A rendőrség a kért kényszer utlevelet kiállította.

Gyilkossági merénylet Püspökiben.

— Saját tudósítként. —

Csak nem rég adtunk hírt a b.-püspökii legények és a esendörök közötti véres esetről. Újra véres gyilkossági merényletről kapunk hírt: mely nem is éjjel, hanem esti 6 óra előtt történt.

Bence József, az ottani rk. iskolaszék gondnoka nejével együtt a hó 25-én disznótorban volt, hol kedélyesen tölték az időt, mitsem sejtve arról, ami ezalatt otthon történt. A háznál csak a 10 éves Lajos nevű fiók s a 7 éves Szundi Róza volt honn. A két gyermek a belső szobában nyugodtan vacsorázott. Ez láttatta a gonosz szándéku merénylő s kifürkészte azt is, hogy más senki sincs a háznál. Kényelmesen végbevitte gonosz tervét. Magához vette az ereszt alatti, a gerenda közt elhelyezve levő régi bímft s azzal a nyitott konyhaajtón be-

s onnan a színtén nyitva levő disz-szobába beosont. Ott az ágyakat felhányta, a fiókokat kikutatta, de pénzt nem találván, semmit sem vitt el, hanem a szobaajtaja mellett benn lesbe állott. A két gyermek ekeztől mit sem sejtett.

Este 6 óra előtt a legény kiment, hogy enni adjon a jószágoknak, a kis leány a belső szobában egyedül maradt. Midőn a legény visszajött, a disz-szobában valami neszt hallott, de egyszersmind tüzet is akarván bevenni, benyitott oda. Alig nyílt meg az ajtó, még alig dugta be a fejét, a vasas ócska hámfával fejbe vágta a merénylő, mely ütéstől eszméletlenül roskadt le a szegény fiú, míg a merénylő elmenekült az esti hományban.

Az utés jobb szemöldökén, balántéka táján s a fejétön érte. Szerencse, hogy a hámf a félig nyílt ajtóhoz csapódott, különben fejét teljesen szétzúzta volna. A zuhanásra a belső szobában levő kis leány nem merészt kijönni. Ott feküdt oldalára dőlve Bence Lajos, ő maga sem tudja, mennyi ideig. Midőn bizonytalan dő mulva eszméletre tért, gyöngye hangon kiáltott a leánynak: »Róza jöjj be, baj van.« A kis leány bement a lámpával s ott találta vértócsában Lajos báját. »Hol ütöttek meg engem — kérde a legény — sebes vagyok?!« »Itt ni — válaszolt a leány halántékára mutatva — itt foly a véred.« Aztán elszaladt a kis leány nagyapját hívni: »Jöjjön nagyapám, agyonütötték a zsványok Lajost.« Ők jöttek el s ápollák, míg haza nem jöttek 11 óra tájban a mitsem sejtő szülők. Az esetről jegyzőkönyvet vet fel az eljárárság, a nyomozás megindult, de a merénylő kipuhatolását megnehezíti azon körülmény, hogy Bence Lajos a sötét szobában a merénylőnek sem arcát, de még természetét, alakját sem látta.

SPORT.

Nagy vadászat. Ma nagy vadászat van a premontrei kanonok rend Pecze-Szt.-Mártonban levő birtokán. A vadászatra meg van hívva az egész város előkelősége, akik kevés kivétellel részt is vesznek a vadászatban. A vadászatot ezúttal a rend kormányzójának Szekeres L. Ödön rendtagnak a tiszteletére rendezik, a ki néhány nap óta a rend vendége. Bő zsákmányra van kilátás.

Igazságszolgáltatás.

Kétszázezer forintos hamisítás.

— Távirati tudósítás. —

Keller Agoston bűnügyében tegnap befejezték a bizonyítási eljárást, s ma a perbeszédre került a sor, a melyek befejeztével a törvényszék mindjárt, alig negyedőrai tanácskozás után meghozta ítéletét. Nyolcz évi fegyházzal sújtotta a vádlottat, a ki a kemény ítéletet elég egykedvűen fogadta.

A folytatólagos tárgyalást reggel 9 órakor nyitotta meg Fekete Gyula elnök, s rögtön átadta a szót Böhm Alajos dr. királyi alügyésznek.

Böhm dr. mindenekelőtt összegezte a bűnpör anyagát, s röviden esetezte azt a képet, a melyet a lefolyt tárgyalás után nyert. Keller Agoston nagy vakmerőséggel, sőt bizonyos zsenialitással követte el a hamisítást oly nagy összegré, a mely eddig páratlanul áll. Nem igaz, hogy a maga és családja nyomorán akart segíteni, mert fizetéséből, bár szerényen, megélhetett volna. De ő nagyuri módra vágyott, s az okozta vesztét. Felemlíti ezután, a súlyosító körülményeket: a nagy kárt, a melynek csak egy része térült meg, a vádlott könnyelmű költekezését, a hosszabb időn át tervszerűen ügött hamisítást; enyhítő körülményt csak egyet tud: a vádlott büntetlen múltját. Kéri a törvényszéket, mondja ki Keller Agostont bűnösnek a

btkv. 210. §-ába ütköző, közhitelű okiratok hamisításának büntetében, s szabja ki rája a büntetés maximumát.

Guthi Soma dr. védő azon kezdi, hogy Keller Agoston abból az 500 forint évi fizetésből, a melyet az intézetnél húzott, a legjobb akarat mellett sem tudott megélni. A vádlott kezén nagy összegek fordultak meg, előtte szabadon hevert több millió értékű értékpapir: hát csoda-e, hogy e kísértésnek nem tudott ellentállani, hogy megragadta az alkalmat, melyet az intézet szinte kínált neki. Ennek a bűnpernek sokkal inkább a lanyha ellenőrzés volt a rugója, mint a vádlott elvetemültsége. Keller a hamisítást illetőleg beismerésben van, s ezért vallomásának minden tekintetben hitelt kell adni. Ha tehát ő azt állítja, hogy csupán 70.000 forintnyi összeg erejéig hamisított, akkor ha igaz lenne, beismerné, hogy 180.000 forint értékű papirokat hamisított. Hiszen neki most már egyre megy. Sokkal valószínűbb, hogy a 70.000 forinton felüli hamisítást más követte el. De a vádlott nem gyanúsít senkit, csupán védekezik. Végül figyelmébe ajánlja a törvényszéknek az enyhítő körülményeket: hogy a vádlott véletlenül jutott a záloglevél-írlapokhoz, hogy az ellenőrzés tökéletesen hiányzott; hogy az ily intézeteknél divó, elféltendő rendszer szinte rákényszeríti a szegény hivatalnokot, hogy rossz utra térjen; hogy a károsszeg (70.000 forint) megtérült; hogy a vádlott szorult anyagi helyzetben volt, s hogy büntetlen előéletű.

Még az ügyész reflektált néhány szóval a védelemre, mire a bíróság ítélethozatalra vonult vissza.

Alig tíz percznyi tanácskozás után Fekete Gyula dr. elnök kihirdette az ítéletet. A törvényszék e mai naptól számított nyolcz évi fegyházra ítéli a vádlottat, kilencz hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vesz. Kötelezi Kellert a 125.000 forintnyi kár megtérítésére.

A megokolásból kiemeljük, hogy a törvényszék öt egymagát tekintette a büntett előkövetőjének: nincsen momentum, amelyből arra lehetne következtetni, hogy egy második személy is segédkezett volna, csupán a feleségére van gyanu, hogy a zálogleveleket ő hozta forgalomba. Ez talán majd később fog kiderülni. De egyébként egy gondolat, egy terv, egy eszköz vonul át az egész bűncselekményen. Enyhítő körülménynek vette a bíróság a vádlott büntetlen előéletét, az anyagi zavarokat, amelyekkel küzdött és hogy a kár egy része megtérült. De súlyosító körülménynek kellett venni azt, hogy a vádlott erkölcsi motivuma aljas volt. Nem a feleségének sorsán akart enyhíteni, nem a gyermekeinek a nevelését akarta megkönnyíteni, hanem nagyuri lábon akart élni, fűdözni, dőzsölni óhajtott s a végcélja az volt, nagy vagyont szerezzen. Mindezeket egybevetve, a törvényszék nem a büntetés maximumát, a tíz évi fegyházat alkalmazta, hanem csupán nyolcz évet szabott ki a vádlottra. Az ítélet ellen valamennyien fellebbeztek.

Elítelt rablóbanda. Három gazdag földmívelő legényt ítéltek el tegnap lopásért. A három jómadár egészen tervszerűleg üzte a lopást, noha egyikük sem volt rá szorulva s csupán az éri toptak, hogy maguknak mulatságot csináljanak. A tegszegényebb ember kapta jutalmul a toptott dolgokat, s ugyasó adta is el azokat Hakmayer Benjáminnek.

Náder Sándor, Farkas József és Nagy Imre a három jómadár, mindannyian diószegi lakosok.

A törvényszék mindhármójukat többszöri lopásbüntetettének anyagi balmazatért hat-hat havi börtönre ítélte, mígaz orgazdát Hakmajernét negyven forint pénzbüntetésre.

Az ítélet ellen mindannyian fellebbeztek.

A félénk kecske pásztor. Két ellentétes ember állott tegnap a törvényszék előtt, egy özvegy gyenge s ugyszólván egészen tehetetlen ember meg egy fiatal ember. Az öreg panaszkolta be a fiatait, hogy ez egy összeszólalkozás után őt egy karóval fejen vágta s ennek következtében súlyos testi sérülést szenvedett.

Ugy történt a dolog hogy Halász Mihály kecskepásztor kecskéi Simonucz Jaon földjére mentek s az öreg kikergette a kecskét s mire azzal felelt Halász, hogy a kezében levő doronggal megütötte az öreget.

A tárgyaláson beismerte, hogy csakugyan megütötte a panaszost, de azért mondta, hogy félt, hogy az öreg leüti s ezért meg akarta előzni.

A félénk kecskepásztort a törvényszék súlyos testi sértés büntetvéért hat havi börtönrre ítélte.

A vigtolvaj. Néha a törvényszéki tárgyalóterem is elveszti ridegségét s a törvény komoly emberei is nevetnek. Ilyen napja volt tegnap a helybeli büntető bíróságnak is, a hol egy nadrág lopást tárgyaltak.

Egy mulatságos ember Bruncz János volt a vádlott, a kit Róth Jenő vádolt be, hogy a vádlott elvitt tőle egy nadrágot. Bruncz erre az alkalomra elegánsan felöltözött és bajuszát hegyesre kipederve ment a törvény elé, hogy feleljen bűnéért.

A vádlott mindent tagadott, az egész tárgyaláson semmiről sem akart tudni, hiába mondotta több tanu s maga a panaszos is a szemébe bűnösségét, ő csak konokul megmaradt a mellett, hogy ő nem vétkez és daczára a konok tagadásának mikor az elnök megkérdezte tőle, hogy hányszor volt már büntetve, mosolyogva s egész jókedvűen vetette oda:

— Most leszek negyedszer elítélve! Csak negyedszer!

Az egész tárgyalás így folyt le. A vádlott minden egyes feltett kérdésre nevetve s humorosan válaszolt, mint a ki már egészen bele van nyugodva abba, hogy el lesz ítélve és sokáig nem fog kijönni a börtönből.

A felhívott tanuk mindannyian igazolák a panaszos állítását, hogy Bruncz csakugyan elvitte a kérdéses nadrágot s így a vádlott tagadása mit sem használt.

A törvényszék rövid tanácskozás után két évi és egy havi börtönrre ítélte a kedélyes tolvajt, a ki nevetve fogadta a súlyos ítéletet s az elnök kérdésére, hogy felebbez-e, megjegyezte:

Lebbezek! mert tudom hogy nem vagyok bűnös és bizonyosag fel fognak menteni, ha *lebbezek!*

Az ülést erre a kijelentésre az elnök bezárta.

REGÉNY-CSARNOK.

KARMELA.

(Ford.: Gusztáv.)

4.

— Szent Isten? szól. — Családja? Barátai? — Atyja régen meghalt, anyja szolgál mindennapi kenyeréért, testvérei nem voltak. Barátai? Igen mikor az esemény mindnyájunk részvétét felkeltette, a jómódu családok segítették anyját; azonban, mint rendesen, lassankint ez is elmaradt, mikor látták, hogy a lány legkevesebb időt tölt otthon. Néha éjjel tér haza, néha délelőtt! Olyan, mintha minden érzék kihalt volna benne a rend iránt; az új ruhákat, miket anyja nagy fáradsággal teremt elő számára, már egy óra múlva dara bokra tépi, nehányszor tűri, hogy haját rendbe szedjék, mikor nem látják, ismét kibontja össze borzolja úgy, hogy borzalom fogja el, aki ránéz. Nap-hosszat barangol a hegy elhagyott helyein, ide-oda integet, vagy a földre ül, kövekkel játszik az utszéken, a távolba bámul, míg végre az álom erőt vesz rajta s nyugtalan lelke megszabadul bilincseitől. Így találják sokszor a karabinierik s a pásztorok oly helyeken, hova ember nagyon ritkán vetődik.

Elképzelhetlen pontossággal van azon a helyen, hol a katonák gyakorlatra gyülekeznek össze a trombita szóra. Hosszu botot fog kezébe, utánozza a katonák mozdulatait anélkül, hogy

arcz kifejezése változnék. Ha a dolog sokáig tart, a hadnagyhoz megy s szerelmes szavakat suttog fülébe s csak akkor távozik, mikor a katonák hazatérnek. Semmi sem oly megindító, mint mikor a piacra megy s ott üzi esztelen cselekedeteit az utcái gyerekek örömeire, kik mindég hálás publikumát alkotják.

Ott is marsol, ott is gyakorlatozik, mint a legjobb rekruta; majd a polgármester beszédét s járását utánozza, majd lesütött szemekkel lábujjhegyen ugrál, aztán meg az uri dámákat majmolja, mikor vasárnap kikenik fenik magukat s templomba mennek. Már senki sem figyel bolondozásaira, annyi idő alatt hozzászoktak; csak, mint mondtam, a gyermekek egyetlen szemlélői s ő maga is nagy örömet találja benne, hogy a kis emberekből álló publikum bámulja, annyira, hogy egyszer egy kis fekete szemű gyermeket megfogott s csókjaival majd megfojtotta, nem eresztette el addig, míg a nagy vitásra a gyermek anyja eljött s megszabadította a kellemetlen fogságból.

Régebben gyakran járt a templombas úgy látszott mintha a szent hely meggyújtató befolyást gyakorolna rá, legalább is kevés időre, azonban sajnos a csendzavarások, a botrányok, a botrányok mindig gyakoriabbak lettek, úgy hogy egyszer erővel kellett a sekrestyének eltávolítani. Azóta nem lépte át a küszöböt. Ah! és a hangja! Hova lett az a szép tiszta erőteljes, hang? Eltűnt, elveszett, mint azok a vidámdalok, melyekhez a szavak s a dallam is talán az ő szívéből tör elő. A mit most dudoigat, egyhangu, színtelen, érzés nélkül való, úgy hogy következtetni sem lehet belőle előbbi tiszta hangjára. Majd hallani fogja ön is elcsúszni, mert órahosszat, naphosszat elüldögél a külső lépcsőn, mely az ő lakásába vezet. E helyről sem szép szóval, sem erőszakkal nem lehet eltávolítani. Itt veszi magához sovány ebédjét, mely többnyire csak néhány ind fűgéből áll; itt kuporog arcát elfödve, ha vig hangulata a buskomorságba esap át, a mi ugyan nagyon ritkán történik. A mint mondom nagyon ritkán, mert mindenki vagnak ismeri s ő maga is, csak vig dalokat szerel.

És most még röviden e lélek ama legnagyobb s legszomorúbb talányáról akarok beszélni, a mi nekem is fáj, ha magam előtt látom s ez az a különös előszeretet, mit minden olyan iránt érez, mi a katonai élettel van összefüggésben, de az soha sem történik meg, soha, hogy közönséges katonával állana szóba. Nem is tanácsolnám, hogy valamelyik közelébe menjen. Erre nézve azt mondják, hogy egy csak ruháját érintette meg, de bizony a leány összenézetének elég élénk tanujelét viselte egy ideig arcán; azonban mindég csak a parancsnokot tiszteli meg szeretetével, a mi elég különös dolog. Az a rögeszméje, abban összpontosul minden gondolkodása, érzelme, hogy a helyőrség parancsnoka az ő kedvese, az már aztán, hogy öreg-e vagy fiatal, csuf-e vagy szép, barátságos-e vagy durva, neki mindegy.

Épen oly kevés benyomást gyakorol rá, ha a helyőrséget kicserélik. Ő is a partra megy, kendőjével integet a távozó után, aztán az utjonnan érkezethez csatlakozik, szerelmes szavakat suttog, kedveskedő neveket ad neki. Nehány fiatal hadnagy időtöltésre használja fel a szegény bolondságát, s szerelmeskedni akartak vele, de megjárták. Mily jókat nevetett a hízog beszédeken, büszkén fonta össze karjait; a nélkül, hogy az édesgető szavakat felfogta volna, egy kis öntudat tért vissza lelkébe, hogy tartózkodnia kell azoktól. Olyan volt, mint a gyermekek, kivel valaki tréfát akar csinálni, fél, bár nem tudja mitől. Ilyen pillanatokban igazán kételkedik az ember, hogy Karmelának nincs józan esze, ilyenkor olyan elragadóan szép, minden vonás maga a nőieség és varázs. Annál fájdalmasabb aztán, mikor ismét visszaesik bolondságába. Ugy látszik most már egyáltalában nem emlékszik hűtelen szeretőjére. Gyakran megkisérleték, hogy kisebb dolgokkal annak jelenlétére akarták figyelmeztetni, soha a legkisebb nyoma sem volt, hogy a múlt eseményei közül egyre is emlékezett volna. A baj nagyon nagy, mélyen fekvő, Isten tudja, lehet kisbbiteni, vagy valaha meggyógyítani.

(Folyt. köv.)

A botrány-fészekből.

Tegnap megint oly ülése volt a Reichsrathnak, a melyről csak megbotrányozással lehet beszélni.

Oly hallatlan dolgok, oly páratlanul egyedül álló képtelenségek ezek, hogy nincs mit megjegyeznünk, csak adjuk a hü referátát róla.

Ilyen eseteknél nincs kritika, nincs helye még a színezésnek sem, mert maga a tény oly elementáris, hogy újságíró tolla nem adhat hozzá semmit.

A tény beszél, nem a ki le írja azt.

Ime, a mit a tegnapi ülésről tudósítónk táviratoz:

Bécs, november 26. (Saját tud. távirata.)

11 órakor nyitja meg Ábrahámovitz elnök a gyűlést. Alig hogy megnyitó szavai elhangzanak, a szidalmak egész árja zudul reá. Ő mosolyok. Berner szociáldemokrata képviselő felrohan az elnöki emelvényre, keresztül veti magát az elnöki rekesz ajtaján, lorkon ragadja Ábrahámovitzot s leakarja dobni. Ez védekezik. Amaz ököllet veri arcát, fejét. Irtózatol zaj. Jobboldali képviselők az elnök segítségére rohannak. Keresztül botlanak-esnek a miniszteri asztalokon és székeken. Rosel ellenzéki szintén az elnökre veti magát és most Bernerrel együtt ütök-verik őt. Az egész ház az elnöki emelvényhez tódul. Szörnyű harez keletkezik a jobb és baloldal között.

Végre az elnököt valósággal lerepítik az emelvényről és kirugják a tereméből. Az elnök, midőn az elnöki szobába ér ájultan összeesik, úgy összeverték. Most kitör a vad küzdelem az ellenzékiek s a kormány párt között. Az elnöki emelvényen kezdik az állatias örült verekedést. Bernert négyen leteperik; össze-vissza rugdossák és levelik az emelvényről. Baloldal szitkozódva segítségre siet, felviszik az emelvényre; a csehek azonban megragadják őt és irtózatosan össze verve ki viszik, verik a teremből. A szociáldemokraták elfoglalják az emelvényt. Elnöki iratokat összetépik és széthajigálják.

Ekkor száznál több rendőr nyomul be a terembe. Borzalmas szitkokkal fogadják őket; karzat gyalázó kifejezéseket üvöltöz be. — Kramarcz alelnök parancsára, a rendőr tiszt szilárd hangon felszólítja a szociáldemokratákat, hogy távozzanak az emelvényről. Hasztalan felszólítás, Kramarcz újabb parancsára felrohannak a rendőrök az emelvényre és dühös dulakodás közben kihurcolnak 14 szociáldemokrata képviselőt a teremből, összetépve-hasogatva ruhájukat.

A kidobált képviselők újra visszatérnek. Baloldal örömrivalgással üvölt eléjük. Rendőrök is visszatérnek. Schönerer székekkel kínálja őket. Karzat leorditoz. Karzatot rendőrség kiűrti. Baloldali képviselők tiltakoznak és összeverekednek a rendőrökkel. — Wolf berohan ekkor azt kiáltva: A Burg színháznál lönek! Leirhatatlan izgalom támad. Öklök emelkednek és a szidalom orkánya kitör. 12 órakor megjelenik Ábrahámovitz a miniszterekkel. Rémes ordítás fogadja őket. Ábrahámovitz nem jut szóhoz, oly zaj van. Badeni sápadtan áll a széke előtt.

Végre a miniszterek távoznak. Ábrahámovitz parancsot ad a rendőrtisztnek, hogy tartóztassa le Wolff-ot. Wolff a hátsó padok közé menekül. Rendőrök utánna. Megragadják; ő kiabál: Éljen a forradalom! Kétségbeesetten. Most a rendőrök Glochner-re vetik magukat. Ez vadul védekezik. Rendőrség hátrál. Wolff visszatér. Ábrahámovitz uszítja a rendőröket: Önök gyűvők! Nem merik a parancsot teljesíteni. — A ren-

dör tiszt: Bocsánat meg van tiltva, hogy fegyvereinket használjuk! Ábrahámovitz: Használják! — Rendőrök fegyvert rántva Wolffra rohantak. A körülé álló képviselőket szétverik, Wolff-ot az elnöki szobába hurcolják. Schönerer utánnok megy, de ezt kilölik onnan. Wolff-ot a rendőrök az utcára vetik s nem engedik, hogy visszatérjen. Bennt az alatt Ábrahámovitz beszélni akar. Daschinszky ráforded Fegyházba való vagy vén bűnös! Ellen-zék ordít, fűtyöl: Gyáva kutya! Börtönbe vedel! — Rendőrség Daschinszkyt kilökdösi az utcára, hasonlóképpen Schönerert is. A kidobott képviselőket az utcán óriási tömeg üdvözlö. Ezekkel együtt bejárvák az utcákat s szidják Badenit. Diákság hozzájuk csatlakozik. A Ringen azonban lovas rendőrök rontanak rájuk és szétverik őket. — számos súlyos sebesülés.

Bécs. (éjjeli fél 1-kor.) Összesen 12 képviselőt utasítottak ki. Rendőrség felsőbb parancsra volt oly véghetetlenül brutális. 4 képviselőt lakásukon tartóztattak le. Városhanszerte szörnyű izgalom uralkodik. A holnapi ülés, aligha véres kimenetelű nem lesz. Utcái harcra várható. A nép roppant ingerült. Katonaság készenlétben. — Valóságos forradalmi állapotok uralkodnak.

TAVIRATOK.

Ő Felsége utazása.

Bécs, november 26. (Saját tud. táv.) Ő Felsége ma reggel fél 7 órakor Ferencz Salvator főherczeg és neje látogatására Walseeba utazott.

Értekezlet Gruscha bibornoknál.

Bécs, nov. 26. (Saj. tud. távirata.) Tegnap délután Gruscha dr. bibornoknál a főpapság 3 órai értekezletet tartott. Az értekezletet ma délelőtt folytatják. Délutánra is összehívták az ülést. A püspöki konferenciát a holnap délelőtti és délutáni tanácskozással bezárják.

Tüntetések Bécsben.

Bécs, november 26. (Saját tud. táv.) Az éjjeli órákban óriási tüntetések voltak. Véres összeütközések a nép és rendőrség között.

A bécsi botrányok hatása.

Budapest, nov. 26. (Saj. tud. táv.) Politikai körökben rendkívül nagy az izgatottság. A szabadelvű klubban Bánffy kijelentette, hogy ha Bécsben a provizoriumot megszavazzák, nem lehet nekünk vita tárgyává tenni a lefolyt botrányos körülményeit a szavazásnak, mert nem avatkozhatunk Ausztria belügyeibe, valamint azok sem a mienkbe. A nemzeti párt hasonlóképpen nyilatkozik. A Kossuth-párt ellenben úgy vélekedik, hogy provizoriumot ily módon megszavazva ellenkezésbe jön Ausztria a 67-es kiegyezés követelte alkotmányossággal. S ha Bánffy mégis szentesítés alá terjeszti, a leghevesebb obstrukciót kezdik s folytatják, míg Bánffy bukni nem fog, s a kormányt vád alá helyezik. Bánffynak különben nyilatkoznia kell a szentesítésre vonatkozólag s ezért felkérjük Szilágyit, hogy hívja össze a képviselőházat ülésre.

A szászok bajai.

Budapest, nov. 26. (Saját. tud. táv.) A kormányparti szász képviselők elhatározták, hogy kilépnek a pártból, mert nem maradhatnak a bécsi botrányok miatt a bécsi kormányval egyetértő magyar kormánypartba. — másrészt, mert a kormány legutóbbi javaslata, mely a szász községek nevének megmagyarosítását célozza, sérelmes rájuk nyve.

A Dreyfus-ügyhöz.

Budapest, november 26. (Saj. tud. táv.) Faure elnök az osztályozás céljából Párisba érkezett magasrangú tisztek tiszteletére ebédet adott, melyet fogadás követett. Az ebéd a Dreyfus-ügyet is számos oldalról vitatgatták. Mercier tábornok, a ki Dreyfus-pör tárgyalása alatt a hadügyminiszterium élén állott, nagyon tartózkodó magatartást tanúsított, mégis kijelentette, hogy tántoríthatatlanul meg van győződve Dreyfus bűnösségéről. Mercier azt hiszi, hogy a pör revíziója az első ítélet megerősítésével fog végződni. A miniszterek tartózkodtak mindenféle véleménynyilvánítástól, csak azon szándékát fejezték ki, hogy a tárgyalást hamar befejeznék és az ügyre teljes világot vessenek.

Tengeri katasztrófa.

Fiume, november 26. (Saját tud. táv.) Dängesnél, Dower mellett Baron-Ardrossan 4000 tonnás angol hajó, mely Rosenböl Dungereba tartott a magyar Adria társaság 1000 tonnás gőzösébe Jókai-ba ütdődött a baloldalát beszakította. A száz tonnás rakomány Jókai pár perc alatt elsüllyedt. Matalé parncsnok megmenekült. Négyen odavesztek. Ezek Batistich Gusztáv harmadik tiszt, a szakács és két matróz. A társulat feljelentette a vétkes angol hajó kapitányát.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztrák-magyar bank állása 1897. november 23-án: bankjegyforgalom 680,812,000 frt (—11,547,000 frt); érczérték készlet: 533,614,000 frt (+1,629,000 frt); váltótárcza: 161,021,000 frt (—4,776,000 frt); lombardüzlet: 24,420,000 frt. (—869,000 frt); adómentes bankjegy tartalék: 53,385,000 frt (+13,530,000 frt).

TOZSDE.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készaru búzában az irányzat szilárd volt és 20,000 mm. forgalom mellett árak 5 krral emelkedtek.

Határidők.

	Budapest, nov. 26.
Buza őszre — — — — —	—
Buza tavaszra — — — — —	12.13
Tengeri — — — — —	5.54
novemberre — — — — —	4.93
Rozs őszre — — — — —	8.84
Zab őszre — — — — —	6.54

Értéktözsde.

	Budapest, nov. 26.
Az irányzat szilárd.	
Osztrák hitel — — — — —	355.10
Magyar hitel — — — — —	388.—
Allamvasut — — — — —	337.80
Déli vasut — — — — —	79.50
Rimamurányi — — — — —	249.—
Magyar jelzálog — — — — —	281.25
Magyar leszámítoló — — — — —	252.—
Villamos vasut — — — — —	286.—
Salgótarjáni — — — — —	615.—
Iparbank — — — — —	101.50
Budapest közuti — — — — —	384.50
Kereskedelmi bank — — — — —	144.—

Bécs, november 26.

Az irányzat esendes.

Osztr. hitel — — — — —	355.50
Magyar hitel — — — — —	388.50
Allamvasut — — — — —	336.25

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsde 1897. november 26-án:	
Magyar aranyárak 10% — — — — —	122.10
Magyar koronajárak — — — — —	100.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2% — — — — —	121.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2% — — — — —	100.75
Magyar keleti vasúti államkölcsön 1878-ból — — — — —	126.50
Mag a földterhermentesítési kötvény 4% — — — — —	98.—
Mag a földterhermentesítési kötvény — — — — —	101.—
Mag a földterhermentesítési kötvény — — — — —	98.—
Mag a földterhermentesítési kötvény — — — — —	152.50
Magyar nyersarany sorsjegy-árak — — — — —	139.—
Biztosítási társaságok és szegedi sorsjegy kölcsön — — — — —	102.25
Osztrák járadék papírban — — — — —	102.25
Osztrák járadék ezüstben — — — — —	123.—
Osztrák járadék aranyban — — — — —	102.—
Osztrák korona járadék — — — — —	143.25
1860. osztrák államsorsjegyek — — — — —	345.—
Os rás magyar bankrészvény — — — — —	387.25
Magyar hitelbank részvény — — — — —	953.—
Osztrák hitelintézeti részvény — — — — —	337.50
Paris vista — — — — —	953.—
20 márkás arany — — — — —	58.90
Német birod lmi márká — — — — —	120.—
London viste — — — — —	47.65
Páris vista — — — — —	11.78
20 márkás arany — — — — —	—

SZERKESZTŐI POSTA.

Ifj. Barza József. Helyben. Versikéje oly gyenge, hogy ezuttal még a kritikától is tartózkodunk.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag,

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a *gáz-coaks* mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk 2 frt métermázsanként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor *métermázsanként 14 kr. fuvardíjért házhöz szállítjuk* a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a *coaks* vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább 250 kilót rendelnek meg, akkor *nekik fuvarbért nem számítunk.*

Nagyvárad, 1897. novemberben.

Nagyvárad, légszeszgyár:
Az igazgatóság.

Köszönet-nyilvánítás.

Vilmos Ferencz neunkircheneri (Alsó-Ausztria) gyógyszerész urnak, — a **köszvény és csusz elleni vértisztító thea** feltalálójának.

Hogy a nyilvánosság elé lépek, azt azért teszem, mert legfőbb kötelességemnek tartom, hogy **Vilmos** neunkircheneri gyógyszerész urnak, azon szolgálatért, melyet nekem kinos csusz bántalmaim alkalmából vértisztító theájával tett, legforróbb köszönetemet nyilvánítsam; de egyúttal azért is, hogy mindazok figyelmét, kik hasonló kinos bántalmakban szenvednek, erre a kitűnő hatású theára felhívjam. Képtelen vagyok arra, hogy még csak megközelítőleg is ecsetelhessem átélte szörnyű fájdalmait, melyek teljes 3 éven át, minden legkisebb időváltozás alkalmával tagjaimat gyötörték s melyekre hasztalan kerestem gyógyírt s könnyebbülést a bádeni kénes fürdőkben. Ejeiken át álmatlanul hánykolódtam ágyamban, étvágyam észrevehetőleg csökkent, arczomról eltűnt az életkedv, de eltűnt testi erőm is. És a fentebb említett thea 4 heti használata után nemcsak hogy tökéletesen megszabadultam fájdalmaitól, hanem ma, midőn a theát közel 6 hónapja, hogy nem iszom, tökéletes javulást érzek egész testemben. Személyes meggyőződésem alapján merem állítani, hogy mindazok, kik hasonló kinos betegségeikben ezen theát választják gyógyszerül, áldani fogják annak feltalálóját: **Vilmos Ferencz** urat.

Kiváló tisztelettel
Streitfeld főhadnaggyé,
szül. Butslein grófnő.

307 12—12

Elsőrangu hazai gyártmány.**Gőzcséplők**

Pontos cím:

ELSŐ MAGYAR**GAZDASÁGI GÉPGYÁR****RÉSZVÉNY-TÁRSULAT****BUDAPEST.**

Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

ÖSSZE

gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megátétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

335 4—12

Részletes árjegyzékkel

és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók.

Morzsolók.

A tisztelt hölgyközönséghez!**Nagy őszi és téli csoport-kiállítás**
gyapju-szövet, bársony- és selyem-kelmékben.

A párizsi „LOUVRE” példáját követve

ŐSZI és téli idényre

női osztályomban gyapju-szövet, bársony- és selyemkelme újdonságokból

10 napon át és pedig hétfőn, folyó hó 22-től bezárólag december hó 2-ig
rendkívüli kedvezményes árakkal következő 6 csoportban téli és őszi kiállítást rendezek

I. CSOPORT.**Szövetek 19 krtól 32 krig.**

Lawn-tennis flanel — — — — — 19 kr.
Szingartó barchent — — — — — 22 kr.
Háziruhára alkalmas cheviot — — — — — 26 kr.
Felnőzőn szép schottisch és pepitaszövetek 32 kr.

II. CSOPORT.**Szövetek 42 krtól 75 krig.**

Jó minőségű gráci loden — — — — — 42 kr.
Angol schottischszövet — — — — — 55 kr.
Tiszta gyapju, sima szövetek minden színben 48 kr.
12 cm. széles valódi gyapjuszövet — — — — — 58 kr.
Pongyola és blouse flanel — — — — — 75 kr.
Fekete szövet meg izható jó anyag — — — — — 65 kr.

III. CSOPORT.**Szövetek 85 krtól 1 forint 20 krig.**

120 cm. széles valódi tiroli loden — — — — — 85 kr.
120 cm. széles női posztó minden színben 90 kr.
120 cm. széles angol koczkás és nopeészövet 88 kr.
120 cm. széles divatkelme utcai ruhára — — — — — 98 kr.
120 cm. széles tiszta gyapjuszövet — 1 frt 20 kr.

IV. CSOPORT.**Szövetek 1.25—1.50 krig.**

120 cm. széles tiszta gyapju cheviot minden színben — — — — — frt 1.25
120 cm. széles kammgarn minden színben frt 1.25
120 cm. széles melé valódi angol szövet — frt 1.25
120 cm. széles cheviot, tiszta mohaireanyag, minden színben — — — — — frt 1.50
120 cm. széles fekete angol szövet, sima és mintázott — — — — — frt 1.45

V. CSOPORT.**Szövetek 1.75—2.25 krig.**

120 cm. széles valódi francia női posztó minden színben — — — — — frt 1.75
120 cm. széles jacquard francia divatkelme frt 1.75
120 cm. széles valódi himalaja legszebb színekben — — — — — frt 2 —
120 cm. széles drap de dames melange — frt 2.25
120 cm. széles angol plaide schottisch — frt 2.25
120 cm. sz. fekete mohairekelme újdonság frt 2.25

VI. CSOPORT.**Selymek és bársonyok.**

Pongis japónais 60 cm. széles méterje — — — — — 68 kr.
Pongis changais 60 cm. széles méterje 78 és 98 kr.
Fekete taffta faconné tiszta selyem méterje 82 kr.
Fekete merveilleux faconné 91, 1.15, 1.50, 1.65 kr.
Duchesse raye, legújabb blouse selyem — 1.65 kr.
Ruhabársony minden színben — — — — — 65 kr.
Angol patent bársony 60 cm. széles — — — — — 98 kr.
Pelucheok minden színben — — — — — 85, 1.20, 1.80 kr.

Ezen csoportok úgy lettek összeállítva, hogy a n. é. közönségnek alkalom adassék a legújabb szövetek és selymek bámulatos olcsó áron való beszerzésére. — Megjegyzem azonban, hogy ezen rendkívüli kedvezményes árak kizárólag csak a fentnevezett 10 napon belül érvényesek, ennél fogva nagyon ajánlatos ezen még eddig nem létezett alkalmat már a karácsonyi szükségletre kihasználni.

SZANDICZ ADOLF, divatáruháza Nagyvárad, Bémer-tér.

Ezen cikkek a t. közönség tájékoztására kirakataimban ki vannak közzszemlére téve.

Vidékre minták ingyen és bérmentve.